

PAPA IOAN PAUL AL II-LEA S-A RUGAT PENTRU SUCCESUL PERESTROIKĂI

Mihail Gorbaciov intrase în zodia întâlnirilor istorice. La 1 decembrie 1989, cu o zi înainte să dezbătă problemele internaționale cu George Bush, la Malta, liderul sovietic l-a vizitat pe Papa Ioan Paul al II-lea. Intrevederea s-a desfășurat la Vatican. S-a ajuns atunci la un acord privind stabilirea de relații diplomatice între URSS și Sfântul Scaun, prin trimiterea de reprezentanți permanenți. Cei doi lideri de origine slavă au vorbit despre pace, perestroika și drepturi religioase. Noua orientare politică sovietică, de deschidere spre reforme, găsește sprijin la înaltul Pontif. Se rugase, după cum mărturisise oaspetelui, pentru reușita perestroikăi. Europa „trebuie să respire cu amândoi plămâni săi”, a spus apoi Papa, în cadrul întrevederii, referindu-se la cele două sisteme, capitalism și socialism.

Mandatul lui Gorbaciov în fruntea URSS schimbase natura relațiilor cu Vaticanul. Cardinalul Casaroli, secretar de stat, adeptul unui „Ostpolitik” (politici estice) în materie religioasă, participase, în urmă cu un an, la Moscova, la festivitățile de celebrare a 1000 de ani de la creștinarea rușilor. A convorbit atunci timp de 90 de minute cu șeful de la Kremlin despre dificultățile catolicilor din prima „patrie a socialismului”. Printr-un gest de bunăvoință, Gorbaciov a reinstalat în funcție doi episcopi catolici lituanieni exilați. Pentru prima oară, în 1989, bielorșii au primit și ei un episcop catolic. A urmat apoi „pelerinajul” lui Gorbaciov la Vatican. Era un alt gest de normalizare a relațiilor URSS-ului cu lumea necomunistă. Dar și cu proprii cetățeni, de vreme ce, potrivit unui sondaj efectuat în epocă, peste 40% dintre sovietici credeau în Dumnezeu. Șapte decenii de ateism

nu fuseseră de ajuns pentru a slăbi credința oamenilor, fie ei ortodocși, catolici, musulmani sau baptiști.

Mai multe drepturi pentru catolicii din URSS

Totuși rămăseseră nerezolvate numeroase aspecte religioase, după cum a mărturisit, de la început, gazda întâlnirii. „Așteptăm cu multă emoție și speranță adoptarea de către țara Dumneavoastră a unei legi privitoare la libertatea de conștiință, a spus Ioan Paul al II-lea. Nădăjdum că adoptarea acestei legi va avea ca efect lărgirea posibilităților vieții religioase pentru toți cetățenii sovietici. Omul devine credincios în urma liberei sale alegeri și este imposibil a obliga pe cineva să creadă. În Uniunea Sovietică și mai ales în Rusia, ca și în anumite țări vecine, cea mai mare parte a credincioșilor sunt creștini ortodocși. Bineînțeles că nutrim nădejdea ca frații noștri ortodocși să se bucure de mai multă libertate. Și aceasta cu atât mai mult cu cât ne-am implicat acum într-un dialog ecumenic, care se desfășoară într-un mod activ, cu Bisericele ortodoxe, în special cu Biserica ortodoxă rusă. Căci suntem foarte apropiați între noi.” Papa Ioan Paul al II-lea a amintit și despre enoriașii catolici de rit roman și rit bizantin, din Lituania, Letonia, Bielorusia și Ucraina. Îl preocupă lipsa „dreptului fundamental al libertății de confesiune”. Înțelegerea cu sovieticii referitoare la stabilirea de relații diplomatice prin trimiterea reciprocă de reprezentanți a fost, de asemenea, pe ordinea de zi a întâlnirii.

O întâlnire istorică: Mihail Gorbaciov, ultimul „țar” roșu, și Papa Ioan Paul al II-lea

FOTO: AFP/MEDIAFAX/Derrick Ceyrac

Perestroika, în perioada critică

La rândul său, secretarul sovietului Suprem al URSS a discutat despre

pace, libertatea de conștiință și, mai ales, perestroika. Despre pace, Gorbaciov nu și-ar fi găsit un interlocutor mai potrivit. Papa Ioan Paul al II-lea, ca mai toți conducătorii Bisericii Catolice, militase dintotdeauna pentru

înțelegerea între popoare. „Noi am și încheiat un prim tratat asupra unui anumit tip de arme nucleare, a declarat liderul de la Kremlin.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

„Buricul pământului”, considerat a fi la Ierusalim, s-a mutat pentru câteva ore într-un punct din Marea Mediterană: în prima sâmbătă din decembrie, la bordul motonavei „Maxim Gorki” acostată în rada portului Valetta, lângă coastele Insulei Malta, liderul sovietic Mihail Gorbaciov discută cu George Bush, președintele Statelor Unite. Așteptând vestile, lumea întreagă se întreba ce se petrece în spatele ușilor închise, făcea presupuneri și specula. Oficial, Bucureștiul părea aidoma unui oraș de provincie unde, proverbial, nu răzbate nici un strop din tumultul metropolei. Pe la noi, important părea să fie anunțul măririi burselor pentru studenți și

elevi cu zece procente, făcut la ședința Comitetului Politic Executiv din ziua precedentă.

Școlarii, devoratori de Scînteia

Mărirea burselor e dovada elocventă a superiorității socialismului și semnul puterii economice, s-a citit printre rîndurile ziarelor, „Ieri dimineață, în amfiteatre, în săli de clasă, pe culoare, în toate unitățile școlare – medii și superioare – zăarele treceau din mână-n mână.

(Continuare în pag. a II-a)

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Și urmărit, și amendat

Notă privind fiilajul numitului Iuga Dumitru, „Iorgu”, domiciliat în Bucureștii Noi nr. 58, sc. A, et. II, ap. 12, efectuat de la ora 5:30 la ora 23:00 (01.12.1989)

La ora 6:10, „Iorgu” având în mână o sacoșă din pânză înflorată, a ieșit de la domiciliu, a mers pe B-dul Bucureștii Noi, str. Pajurei și s-a oprit în stația ITB „Pecetei”, ora fiind 6:20. La ora 6:30 „Iorgu” s-a urcat în autocamionul cu nr. 24 B 3214 împreună cu mai mulți muncitori din șantier, apoi au plecat pe Str. Pajurei, Bd. Bucureștii Noi, Cal. Griviței, Str. Turda, Bd. 1 Mai, Str. Dr. Felix, Pasajul Victoriei, Bd. Ilie Pintilie, Șos. Ștefan cel Mare, Mihai Bravu, Str. Dristor, Râmnicul Vilcea, Cal. Vitan Bărzești, Șos. Olteniței, Comuna Popești-Leordeni și au oprit pe Str. Volga, în incinta șantierului centrului civic al comunei, ora fiind 7:30.

Aici, „Iorgu” a coborât împreună cu ceilalți muncitori și cu toții au intrat la serviciu. Menționăm că pe traseul parcurs până la serviciu au oprit în mai multe puncte de unde s-au urcat mai mulți muncitori din cadrul șantierului. La ora 9:30, „Iorgu” având sacoșa în mână, a ieșit de la serviciu și

din stația ITB „Consiliul Popular” s-a urcat în autobuzul 244.

În timp ce se deplasa cu autobuzul, „Iorgu” a fost amendat de către un controlor ITB deoarece nu a avut bilet de călătorie, întocmindu-i proces-verbal. La stația „P-ța Sudului”, „Iorgu” a coborât din autobuz și a intrat în stația de metrou „P-ța Sudului”. Din stație „Iorgu” s-a urcat în tren cu direcția Pipera, iar la stația „Aviatorilor” a coborât. După ce a ieșit din stație, „Iorgu” a mers pe Cal. Dorobanților, iar din stația ITB P-ța Aviatorilor s-a urcat în autobuzul 331, cu care a călătorit până la stația ITB „Bucureștii Noi”. Aici, „Iorgu” a coborât, a mers pe Str. Jiului și la ora 10:40 a intrat la domiciliu, prin intrarea din spate, având sacoșa asupra lui.

Până la ora 23:00, când postul de filaj a fost suspendat, „Iorgu” nu a mai părăsit domiciliul.

Filajul continuă.

Șeful serviciului
Semnează **Indecifrabil**
Extras din dosarul de urmărire
informativă a lui Dumitru Iuga,
provenit din arhiva CNSAS

CEAUȘESCU, ÎN AMINTIRILE LUI GORBACIOV (3)

În fața șemineului

În seara de 26 mai Ceaușescu ne-a invitat pe Raisa Maximovna și pe mine la reședința oficială. Din nou, în șemineu ardea focul. Pretutindeni se vedeau flori, iar masa era pusă după toate regulile etichetei. Totul indica desfășurarea unei cine prietenești, fără constrângeri.

Dar în timpul conversației la masă Ceaușescu și-a regăsit curând tonul său de învățator. El împărțea învățături și prelegeri, relevând în mod special că s-au întreprins prea multe inițiative îndreptate spre Vest. Era evident deranjat de faptul că propriile eforturi de politică externă nu găsiseră ecoul pe care îl sperase. Totuși, cauza reacțiilor reci se afla înaintea de orice în caracterul declarat propagandistic al propunerilor sale: Ceaușescu nu voia sau nu putea să înțeleagă că țesătura fină a relațiilor internaționale cerea procedee total diferite, care nu se mai cuvenea să fie propagandistice, ci obiective. Tocmai de aceea disprețuia el inițiativele internaționale

le ale altor state din cadrul Pactului de la Varșovia. Involuntar însă citeai în cuvintele lui Ceaușescu și o anumită îngrijorare. Nu îi scăpase faptul că noua conducere sovietică obținuse rapid recunoaștere internațională și fusese primită neobișnuit de binevoitor chiar și în cercurile cele mai conservatoare ale scenei publice occidentale, și nu în ultimul rând în SUA.

În continuare am ajuns să vorbim din nou despre perestroika. Ceaușescu considera cu neplăcere criticarea, în opinia sa exagerată, a stalinismului și vedea și în libertatea presei o amenințare. I-am răspuns „Știi, Nicolae, înțeleg perfect că dumitale nu-ți convine ce se întâmplă în țara noastră. Te numeri, dintre personalitățile de la conducere în țările socialiste, printre veteranii care de peste 20 de ani se află la putere, și fără îndoială că acest lucru reprezintă o experiență de neînlocuit.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Diagnostic: avort spontan

În 1989, Ileana C. avea 32 de ani. Veniturile sale erau cu mult sub minimum necesar întreținerii a trei copii, când într-o zi i-a picat pe cap o altă nenorocire – și-a dat seama că era însărcinată. „În alte țări, ca să faci un avort, îți trebuiau mulți bani, își amintește ea. Dar în România lui Ceaușescu nici măcar aceștia nu îți foloseau la nimic!” A fost nevoită să apeleze printr-o colegă de serviciu la o asistentă medicală de la Spitalul Caritas, care, sub promisiunea anonimului, a acceptat să vină la domiciliu în dimineața zilei următoare. „Mi-a cerut să fiu singură acasă!” Pentru a simula o banală vizită de prietenie, evitând astfel orice suspiciune, asistenta a venit însoțită de soțul ei. „Am băut împreună o cafea, timp în care îmi cerea detalii despre

vârsta sarcinii și îmi repeta obsesiv că mă va ajuta numai în cazul în care nu voi sufla o vorbă despre ceea ce avea să urmeze.” Sentimente contradictorii se amestecau în sufletul ei: pe de-o parte teama cauzată de ceva necunoscut, iar pe de altă parte dorința de a întrerupe cursul sarcinii. I-a mărturisit asistentei că îi este foarte frică, însă aceasta a încurajat-o, asigurând-o că totul se va sfârși cu bine. Nu era la prima experiență de acest gen și nu avusese nici un fel de probleme. Era o femeie caldă care-i inspira liniște și care voia să ajute neapărat pentru bani, ci pentru că, lucrând într-un spital, înțelegea foarte bine consecințele aberante ale decretului antiavort.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

2 DECEMBRIE

Ne sosesc scrisoarea și textul lui Petru Creția anunțate de Mititelu. Sub titlul „Sfârșit de veac în România”, e printre mesajele cele mai radicale primite până acum. Iar dacă lucrurile nu se schimbă și în România, sinucigaș. În scrisoare, ne liniștește dinainte:

„Știi grija voastră pentru noi; să nu vă fie grijă de mine, o să mă descurc, iar dacă nu, cu atât mai rău. Prețul prea lungii noastre zăbave trebuie plătit și sunt pregătit s-o fac până la capăt!”

Iată deci la ce pot duce Platon (al cărui cotraducător a fost), Eminescu și Norii. În Cehoslovacia s-a desființat Mișcarea. În Germania de Răsărit, Krenz a fost huiduit pentru că a încercat să facă exerciții de răzvrătire. Dar nu e încă o epidemie.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

2 decembrie (sâmbătă)

Soarele a răsărit la 7:32, a apus la 16:37
Luna a răsărit la 11:01, a apus la 20:09
Sărbătoare creștină: Sf. Prooroc Avacum; Sf. Mc. Mirop; Sf. Solomon, Arhiep. Efesului

S-a întâmplat la

2 decembrie 1989

- În zona Insulelor Aleutine s-a produs un cutremur de 5,7 grade pe scara Richter. Nu au fost înregistrate victime în rândul populației
- La inițierea Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), la 1 decembrie s-a desfășurat, în întreaga lume, ziua de luptă împotriva Sindromului Imunodeficienței Dobândite (SIDA). De la apariția bolii în 1981, această maladie a căpătat caracterul unei epidemii, răspândindu-se în întreaga lume. În anii '80, aprecia expertii OMS, aproape 600.000 de persoane din întreaga lume s-au îmbolnăvit de SIDA. În cadrul zilei de luptă împotriva SIDA au fost organizate dezbateri asupra aspectelor științifice, medicale și etice ale combaterii SIDA, menite să ducă la explicarea și intensificarea eforturilor în lupta împotriva acestei maladii

Romona VINTILĂ

INCINERAȚI PE „RUGUL” REVOLUȚIEI

Alexandru Ferkel: „Uite, Mihaela, au tras în noi. Ce fel de oameni sunt ăștia?”

Alexandru Ferkel este unul dintre cei 40 de martiri ai Timișoarei care, după ce a fost ucis, a fost trimis în mare secret la Crematoriul din București. Iar după ce a fost incinerat, cenușa sa, la fel ca a tuturor celorlalți, a fost aruncată într-un canal din Popești Leordeni. Cine a fost eroul-martir Ferkel? Un om simplu, acum uitat, care mai trăiește doar în memoria Mihaelei, soția sa.

Alexandru era sudor, lucra la IMAIA, întreprindere timișoarăeană care producea utilaje agricole. Era căsătorit, din 1983, cu Mihaela. Cu două decenii în urmă, familia Ferkel locuia la bloc, undeva pe Calea Giocului. Înainte de a se căsători, el avusese o garsonieră, pe care o vânduse, iar cu banii obținuți, ei și-au cumpărat un apartament mai mare. Soția lui povesteste despre el: „Era un om deosebit. Își iubea familia. În felul său era un patriot, care își iubea și țara. Dar asta nu înseamnă că nu vedea că lucrurile merg din rău în mai rău. «Domne, România este

atât de bogată și atât de frumoasă, iar noi nu putem trăi omeneste aici, acasă la noi. Nu se poate să nu ai dreptul să spui liber ce gândești. Uite Germania, acolo poți să vorbești liber despre orice. Aici, cum deschizi gura, te și ia Securitatea și nu se știe dacă te mai întorci viu»”. Era pasionat de lectură, citea foarte mult. Dar asculta și Europa Liberă, de unde afla ce se întâmpla în lume. Mai grijule, soția îl tot îndemna să fie atent la ce vorbește cu prietenii ori la serviciu. „Ai grijă ce spui, peste tot există «urechi» și în vremurile astea nu poți să te bazezi pe nimeni.” Viața lor era destul de dificilă. Soțul lucra noaptea, iar soția ziua, ca să poată avea grijă de copii, să-i ducă la școală, la grădiniță. El îi ducea dimineața. Apoi mergea la cumpărături, în general strictul necesar. Lua magazinele la rând și aducea acasă tot ceea ce se putea găsi. Duminicile erau singurele zile în care familia se putea reuni, iar cei doi soți discutau tot ce trebuia pus la punct pentru copii

lor. Nu și permiteau concedii. Deci nici în vara lui '89 nu s-au dus nicăieri. În schimb, în puținul lui timp liber, soțul ducea copiii în parc, cu bicicletele. Uneori îi mai ducea și prin locurile unde copilarise el însuși și acolo le povestea despre bunicii pe care ei nu-i cunoscuseră. Doar în zilele în care „era în bani” îi scotea la cofetărie, unde le „facea cinste” cu un suc și o prăjitură. Își dorea foarte mult ca situația să se schimbe și la noi în țară. Și adeseori spunea prietenilor: „De ce la noi nu se poate, când în alte țări este posibil? De ce în Vest se poate, iar aici nu? Nu suntem și noi oameni la fel ca și ceilalți?”. La un moment dat, la începutul lunii decembrie '89 i-a spus nevastei: „Decât să trăiești așa, ca un un amărât, și să fii rob în țara ta, mai bine să nu fii deloc pe fața pământului”. Era un om deosebit de sensibil, deschis, care se putea găsi. Duminicile erau singurele zile în care familia se putea reuni, iar cei doi soți discutau tot ce trebuia pus la punct pentru copii

„Plutește ceva în aer”

Ferkel își dorea un viitor mai bun, nu atât pentru el, cât pentru copiii lui. Dar n-a avut nici un fel de viitor. A murit la 17 decembrie 1989. Părea o zi obișnuită. Fusese de serviciu în schimbul II, dar dimineața nu a mai ajuns acasă. Lucra undeva în cartierul Freidorf și a auzit de la colegi că „la Maria” s-au adunat oameni ca să-l păzească pe pastorul Tokes. A ajuns acasă pe la 14:00-14:30 și, fără să mai mănânce de prânz, i-a spus femeii că pleacă în centru să vadă ce se mai întâmplă pe acolo. „Nu știi, plutește ceva în aer, se simte ceva. Mă duc să văd ce o să fie.” Pe la 15:45, s-a întors cu gândul să plece iarăși, dar soția i-a spus că nu-l mai lasă singur. Au plecat împreună, iar copiii mai mici au rămas în grija lui Alin, fiul cel mare. Când ieșeau pe ușă puștii l-a întrebat unde se duc, iar ei i-au spus că se duc să le cumpere ciocolată.

(Continuare în pag. a II-a)

Agenda Elenei Ceaușescu

După notațiile agendei de la Cabinetul 2, sâmbătă, 2 decembrie 1989, Elena Ceaușescu a sosit la birou de dimineață. Înainte de ora 9:00 l-a primit pe șeful protocolului de stat, Vasile Nicoliciu (orele 8:55-9:03).

Pe Nicolae Constantin l-a reținut ceva mai mult (orele 9:16-9:42). Printre alte responsabilități (membru CPEx, funcții în Guvern și Marea Adunare Națională), Constantin era și președintele Colegiului Central de Partid. Din mulțimea comitetelor, comisiilor și organizațiilor păstorite de Nicolae și Elena Ceaușescu – cu scopuri și programe identice –, ar fi greu de precizat rolul numitului Colegiu. Ori unde sfârșea rolul derivat dintr-un anume status social al numitului Constantin și începea altul. O parte din întrevederea cu Constantin a decurs în prezența secretarului cu organizatoric, Emil Bobu (orele 9:25-9:36).

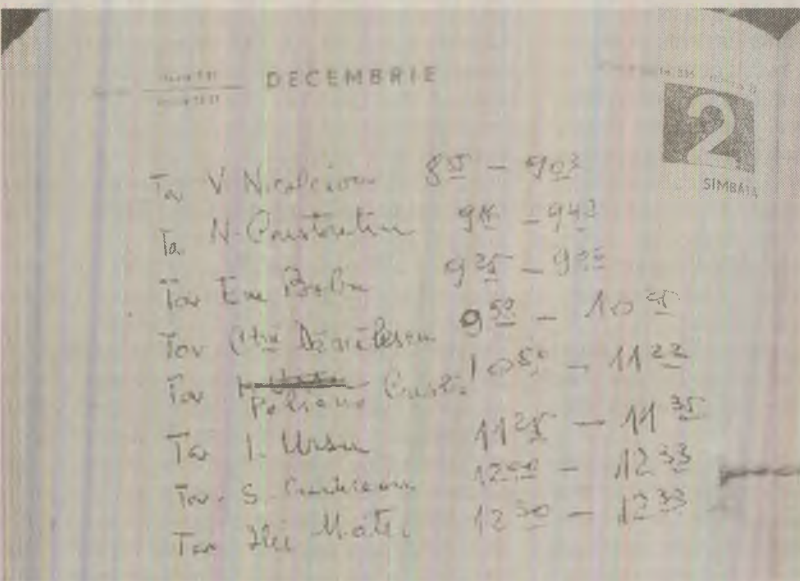
Neobișnuit de mult a zăbovit la Cabinetul 2 primul-ministru Constantin Dăscălescu (orele 9:53-10:25). Pe linie de Guvern, Tovarășa îi era subalternă, dar cine-i mai punea la îndoială puterea?

A urmat ceea ce ne închipuim a fi un moment de destindere – vizita prelungită a Polianei Cristescu (orele 10:25-11:22). Lui Silviu Curticeanu, Elena Ceaușescu i-a acordat, de asemenea, o porție copioasă din timpul ei de birou (orele 12:00-12:33), în vreme ce lui Ion Ursu și noului secretar cu propagandă, Ilie Matei, le-a rezervat abia câteva minute.

Cum de multă vreme nu mai avusese Tovarășa o sâmbătă după-amiaza și o duminică liberă, probabil că și le-a folosit vizionând filme. Lucra pentru distracția acesteia a ei o întreagă echipă de oameni. Atașatii culturali ai ambasadelor românești în Occident și America procurau pentru soții Ceaușescu filme de aventuri și comedii de ultimă oră. Traduse de angajați și colaboratori ai TVR, erau proiectate apoi în sala special amenajată din reședința lor. În ultimii ani el gusta

mai puțin plăcerile celei de-a șaptea arte, dar despre ea se știa că, uneori, viziona și câte două filme pe zi.

Lavinia BETEA

CEAUȘESCU, ÎN AMINTIRILE LUI GORBACIOV (3)

ÎN FAȚA ȘEMINEULUI

(Urmare din pag. 1)

Dar el ascunde și primejdii, de exemplu o anume lene în gândire, incapacitatea de a concepe o situație schimbată, noile cerințe ale vieții. Părerea dumitale despre politica sovietică o accept cu sângeră, nu mă deranjează. Și nici nu îți cer dumitale – cum s-ar fi întâmplat în trecut – să urmezi exemplul nostru. Fă în țara dumitale ce socotești că este corect și poartă singur răspunderea pentru aceasta. Noi, în schimb, vom proceda așa cum o cere situația de la noi, fiindcă țara noastră nu mai poate în nici un caz să trăiască mai departe ca până acum. Oamenii vor schimbări și le sprijină pe toate căile”.

Când a auzit Ceaușescu asta, a amuțit. Elena a încercat să îndrepte discuția spre altă temă. Raisa Maximovna a spus însă, pentru a sprijini argumentele mele: „Știi, tovarășe Ceaușescu, câte scrisori primește Mihail Sergheievici?”. „Câte?”. „Până la 3.000-4.000 zilnic, și din toate regiunile Uniunii Sovietice. În majoritatea acestor scrisori este apreciată perestroika, ba chiar se cere ca ea să fie dusă mai departe cu mai multă hotărâre, pentru că schimbările se produc prea încet.”

La acestea Ceaușescu a ripostat furios că el – dacă ar fi cetățean al Uniunii Sovietice – i-ar scrie de asemenea lui Mihail Sergheievici și l-ar sfătui să se ocupe mai puțin de chestiuni internaționale și mai mult de probleme interne și să dea dovadă de precauție în chestiunile democratizării și deschiderii. În acel moment am re-nunțat la rezerva mea și am spus fără ocolișuri: „Ceea ce pretinzi în țara dumitale că ar fi o societate a bunăstării și a umanismului nu are, în opinia mea, nici o legătură nici cu una, nici cu celălalt, ca să nu mai vorbim despre democrație: în realitate ții țara într-o stare de frică și teroare, după ce ai izolat-o de restul lumii”. (subl. n.) Discuția care a urmat atunci a fost dusă pe un ton atât de ridicat, încât unul dintre colaboratorii lui Ceaușescu a dat indicația să se închidă cât mai rapid ferestrele, deschise larg în noaptea caldă de vară, și să se gonească gardienii cât mai în fundul parcului: nu trebuiau să existe martori. Ceaușescu a căutat să mă contrazică, s-a enervat, dar nu a putut invoca nimic convingător. Seara a fost total strică. Totuși am căzut de acord ca soții Ceaușescu să ne arate a doua zi Bucureștiul.

Potemkiniada la România

În centrul Capitalei se construia pe atunci un complex de blocuri, în care urmau să fie adăpostite instituțiile politice și administrative. În acest scop Ceaușescu pusese la dispoziție mijloace considerabile, s-au adus chiar și muncitori constructori de la alte obiective, care să lucreze aici. Un plan pe măsură: președintele voia, prin transformarea Bucureștiului într-un port transmaritim, să-și înalțe un monument care să dureze peste veacuri ca un soi de Manhattan românesc. De aceea a inițiat construcția unui urias canal navigabil, care trebuia să lege Bucureștiul de Dunăre și să aibă o lungime de circa 90 de kilometri. În timp ce străbăteam orașul, Ceaușescu ne-a relatat

Raisa Maximovna (dreapta), întreținându-se cu „tovarășele” din conducerea Consiliului Național al Femelor din România

FOTO: Arhivele Naționale

despre înființarea așa-ziselor orașe agrare care, în imaginația lui, aveau să rezolve toate problemele agriculturii și le-ar oferi țăranilor un nou mod de viață. Am pus întrebarea: „Găsești că este cuminte să desparți țăranii de pământ și de țarină, să-i gonești din localitățile unde s-au născut, unde se află mormintele strămoșilor lor?”. I-am vorbit despre experiențele amare care s-au făcut la noi când s-au distrus „satele lipsite de perspectivă” din zona fără pământ negru.

Dar Ceaușescu nici nu voia să audă despre așa ceva. Ochii îi străluceau: „Nu, noi suntem copii pentru o nouă revoluție agrară; orașele agrare sunt singura cale spre progres”. El credea că, în felul acesta, va putea rezolva și problema minorității maghiare din țara sa: țăranii de naționalitate maghiară aveau să fie strămutați; prin ordonanțe trebuiau să fie amestecați cu țăranii români. Mi-am exprimat părerea că aceste metode nu aplanează în nici un caz simțămintele naționaliste, ci, dimpotrivă, le atăță și le ascut.

Încă de pe atunci era ușor de observat că se făcuseră o serie de greșeli politice și economice care aveau să cântărească greu. O politică de investiții falsă ducea la importante pierderi de investiții și la un număr considerabil de întreprinderi nerentabile. Economia energetică rămăsese mult în urmă; s-a ajuns atât de departe, încât televiziunea nu mai putea emite decât două, trei ore pe zi. Iar plata datoriilor externe, decisă de Ceaușescu în mod pripit, a devenit o grea povară pentru populație.

Exportul pretindea cele mai bune produse industriale și alimentare, în timp ce consumul în interiorul țării a fost raționalizat. În schimb, nouă ni s-a prezentat un adevărat belșug de produse alimentare, dar nu în piețe – acolo nu am avut voie să mergem, pentru că serviciul de pază, chipurile, nu era pregătit pentru asta –, ci într-un magazin alimentar. În marele magazin nu exista nici un singur client, afară însă stătea o mare mulțime de oameni. Sortimentul era excepțional, se

vedeau cel puțin 40 de sorturi de mezeluri și produse din carne, diferite sorturi de brânzeturi și multe altele. De îndată ce am plecat, majoritatea produselor alimentare au fost retrase din magazin; restul l-au cumpărat oamenii care au reușit să năvălească înăuntru. Salariații ai ambasadei noastre, martori ai scenei, mi-au relatat acest lucru mai târziu. Despre ce era deci vorba? De o potemkiniadă mobilă.

M-am îndreptat spre Institutul Politehnic București, situat într-un cartier de construcții noi. Totul fusese bine proiectat și construit: clădiri de studii, cămine, locuințe pentru cadrele didactice. Dar tinerii, care scandau necontent „Ceaușescu – Gorbaciov”, prezentau o imagine tristă. M-am îndreptat spre ei, am încercat să le vorbesc, dar ei strigau mai departe. Am apucat de mână pe unul dintre ei, am repetat de mai multe ori: „Așteaptă! Încetează!”. Voiam să leg o convorbire. Drept răspuns am auzit câteva cuvinte disperate, apoi din nou: „Ceaușescu – Gorbaciov!”. Nu am reușit să port cu

ei nici măcar o scurtă conversație deschisă.

O vizită în România mi-a oferit încă un argument ca să continuu perestroika: trebuia să se isprăvească pentru totdeauna cu încercarea de a se „ferici” societatea cu de-a sila. Întregul sistem reprobabil al intimidării, al îndobitocirii conștiinței și al manipulării luase sfârșit.

Curând am primit știri din România cum că muncitorii au protestat față de înrăutățirea condițiilor de viață și de muncă. Unele acțiuni au primit o susținere de masă, de exemplu în întreprinderea de camioane din Brașov; participanții – după cum a relatat presa românească – fuseseră pedepsiți.

Față de dificultățile crescânde din politica internă și externă, Ceaușescu a căutat atunci să lărgască substanțial colaborarea economică cu Uniunea Sovietică. Astfel, în noiembrie 1988 a avut loc întoarcerea vizitei la Moscova. Și de data aceasta președintele român a cerut insistent să se mărească livrările de țiței sovietic. Tot timpul s-a plâns de faptul că noi discriminăm România, deoarece îi vindem mai puțin țiței decât altor țări din cadrul Pactului de la Varșovia. Dar planurile ambițioase ale conducerii românești au avut și aici, cum am mai spus-o, urmări fatale. Fuseseră înființate multe întreprinderi care nu puteau lucra fără țiței importat, și nici noi nu eram în situația să acoperim aceste nevoi. Printr-o mai bună cooperare și o anumită specializare a producției în cadrul Pactului de la Varșovia s-ar fi putut eventual minimiza problemele, dar pentru aceasta ar fi fost din nou nevoie de alte premise: o mare independență a întreprinderilor, relații directe între ele și crearea unei piețe comune în cadrul țărilor din Pactul de la Varșovia. Tocmai această perspectivă îl umplea însă de spaimă pe Ceaușescu. Se temea că în felul acesta va pierde controlul total asupra țării sale.

Oricum, dacă România ne-ar fi livrat, pentru țițeiul nostru, mărfuri în devize și echipamente petroliere și ar fi participat într-un anumit cadru la dezvoltarea mai departe a regiunilor noastre producătoare de țiței și de gaze naturale, s-ar fi putut lega contracte. Dar, deși volumul acestor relații trebuia să rămână în mod necesar mai degrabă mic, Ceaușescu a propus să mărească cifra de afaceri sovieto-română fără întârziere. De la cinci miliarde de ruble, la dublu. În plus, voia să mă convingă să întăresc acest plan cu hotărâri politice la cel mai înalt nivel. Asta corespundea vizibil stilului său: să impună vieții propria voință, fără a ține absolut deloc seama de realități.

Când mi s-a adresat cu aceste propuneri, probabil că puneam pe plan de egalitate situația din România cu a noastră. În România un lucru era clar: ce ordona Ceaușescu, asta se executa. Dar la noi fiecare problemă importantă devenea obiect al evaluării specialiștilor și al dezbatelor politice; abia după aceea se ajungea la o decizie colectivă. Astfel, i-am explicat lui Ceaușescu că vom calcula totul, iar ceea ce va corespunde posibilităților noastre ar putea să fie realizat.

Memoria. Revista gândirii arestate, nr. 31 (Traducere din limba germană de Micaela Ghîșescu)

Papa Ioan Paul al II-lea s-a rugat pentru succesul perestroikăi

(Urmare din pag. 1)

Iar într-un viitor previzibil va fi posibilă și reducerea cu 50% a armelor strategice.” Și discursul sovieticului despre sporierea libertăților de orice fel, trebuie să-l fi mulțumit pe înaltul pontif. Interesant este modul în care a justificat Gorbaciov găselnița sa, perestroika. „Trebuie să spun, Serenissime, că am fost uimit constatând ce larg ecou a stărnit printre oameni propunerile și ideile noastre. Nu emitem pretenția de a fi purtătorii unei înalte misiuni de salvare. Noul nostru credo european constă în preconizarea unei gândiri comune asupra mijloacelor care să poată clădi o lume bună. Nu putem revendica deținerea adevărului absolut și nici să-l impunem altora. Iată, de pildă, partenerii noștri occidentali, printre care și Statele Unite, declară că se felicită pentru perestroika. Într-adevăr, majoritatea oamenilor simpli, ca și mulți dintre oamenii politici, sunt pentru. Dar încă de pe acum nimeni nu sugerează că reînnoirea Europei s-ar putea realiza numai în baza valorilor occidentale. Iar tot ce se deosebește de acestea ar trebui eliminate. Este de neconceput ca popoarele, istoria, tradițiile și identitatea lor să fie tratate în felul ăsta. Se reproșa în trecut Uniunii Sovietice că exportă revoluția. Astăzi se fac încercări pentru a fi exportate alte valori. Nu aceasta este calea cea bună. Prea amintește de războaiele religioase ale trecutului. (...) În legătură cu perestroika.

Se găsește în prezent în punctul său crucial și străbate o perioadă critică. Sarcina cea mai arzătoare este schimbarea mentalităților; concepțiile vechi dispar cu greu; schimbările afectează interesele esențiale ale unor persoane concrete, lucru ce ridică probleme grave. Unii încearcă să exploateze confuzia care s-a instalat în minți, în urma schimbărilor profunde care se petrec în țara noastră. Trebuie să ținem seama de toate acestea.”

În finalul întâlnirii, primul-secretar al Sovietului suprem a anunțat instituirea unei legi favorabile inclusiv catolicilor din Uniunea Sovietică. „Marea majoritate a credincioșilor din țara noastră – ortodocși, musulmani, catolici – susțin perestroika, a declarat Gorbaciov. Într-un viitor apropiat Sovietul suprem al URSS va vota o lege asupra libertății de conștiință. Este în interesul nostru ca diferitele confesiuni să contribuie la reînnoire, la umanizarea societății noastre. Dar ținând seama de caracterul specific, particular al problemelor abordate, trebuie evitată orice politicizare. (...) Am dori să nădăjduim că se vor lua inițiative din partea Dumei noastre pentru ca procesul în curs să nu fie însoțit de tensiuni și să fie înlăturate dificultățile existente. Am dori de asemenea să se procedeze astfel încât structurile Bisericii catolice din țara noastră să coincidă cu frontierele de stat. Nu am intenția să vă dau sfaturi, în această privință mizez pe experiența și înțelepciunea Dumei noastre.”

Florin MIHAI

ARTICOLUL ZILEI

Culoarea este idee

Cine n-a ascultat, n-a fredonat, nu s-a bucurat de sprintarul marș straussian, devenit emblema filarmonicii vieneze la fiecare început de an, în acele festive concerte când o sală dichisită, cosmopolită, parfumată și scorbosă, aplaudă și scandează copilărește în ritmul marșului lui Radetzky, o amuletă sonoră ce face, grație televiziunii, înconjurul lumii? Prin consens, devenit în timp un fel de superstiție colectivă, marșul acesta este sinonim cu însăși bucuria de a trăi.

Filmul nostru nu face excepție din regulă și debutează cu o imagine idilică, tonică, un peisaj de o savoare paradisiacă, acompaniat – năstrușnică idee – de acordurile marșului lui Radetzky. Asta presupune că lumea, în general, e fericită, o tânără și frumoasă mamă se bucură, pe verticala ecranului, de copiii ei, un băiat iubește o fată și o dulce pace de amiază târzie se așterne peste natură și oameni anunțând, parcă, pe planeta noastră Pământ, vorba unui cântec de muzică ușoară, totul este în ordine și la locul lui. Și, totuși, un mic, imprevizibil și imperceptibil semnal optic, haloul de difracție a luminii ce cade direct pe obiectiv perturbă ordinea naturală a firii, prilejuind o vagă și naivă discuție pe marginea fenomenului newtonian, cu metaforice aluzii la însăși „teoria vieții”. Acord cuvenită atenție acestui cadru de început, imaginii fastuoase a acestui cadru, pentru că imediat brusc, ca după o lovitură de ghilotină căzută din senin, urmează un cadru șocant, în tonalități alb-negru, ce ne informează despre suspecta suferință a eroinei.

Din acest moment un întreg film este construit așa: muzica și imaginea premerg acțiunii, punând spectatorul în gardă că „ceva” are să se întâmple. Prin aceasta, Dan Pita, acest admirabil și neobosit șlefuitor de limbaj, ne propune o nouă tentativă plastic-muzicală. Culoarea devine „purătoare de idei”, mă refer la culoarea dominantă a cadrului, de care regizorul filmului se folosește ca de un bisturiu, alternând cu „non-culoarea” unor cadre cheie, inspirat compuse, ireproșabil filmate, o desăvârșită etalare de tonuri deschise, rar întâlnite în filmele noastre, pe fundalul căreia se proiectează eroi și destine grave (cameră de spital, cabinet medical, sală de radiografie etc.).

Constantin Pivniceru
Cinema, nr. 12/1989

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

O Nadia „foarte fericită” ajunge la New York

Robert McG. Thomas Jr scria în *The New York Times* de la 2 decembrie 1989 că gimnasta română care fugise din țară în noaptea de 29 spre 30 noiembrie a ajuns la New York la 1 decembrie.

„La trei zile după ce s-a strecurat peste granița închisă cu Ungaria, Nadia Comăneci, gimnasta română care a fascinat lumea cu seria de execuții perfecte de la Olimpiada din 1976, a ajuns ieri la New York și a explicat de ce și-a riscat libertatea pentru a părăsi țara natală și a veni în Statele Unite. „Am vrut să am o viață liberă”, a spus ea. Comăneci, căreia i-a fost acordat statutul de refugiat ieri-dimineață de oficialii americani la Ambasada americană de la Viena, unde poposise după Ungaria, a dat declarații în cadrul unei scurte, dar zgomoase conferințe de presă la terminalul companiei Pan American World Airways, de la Aeroportul Kennedy, în după-amiaza zilei de ieri. Aterizase cu aproximativ o oră înainte cu un zbor de la Viena.

Trandafiri din mulțime

Ținând în brațe un buchet de trandafiri aruncat de un binevoitor, Comăneci, înconjurată de poliția autorității aeroportuare din New York și New Jersey și de reprezentanții Departamentului de Stat, oficiali vamali și oficiali ai Serviciului de Imigrare și Naturalizare, a înfruntat mulțimea de microfoane și camere de televiziune.

„Vreau să spun câteva cuvinte. Sunt foarte fericită.” Apoi, făcând un semn spre bărbatul de lângă ea, a adăugat: „Acesta este prietenul care m-a ajutat”.

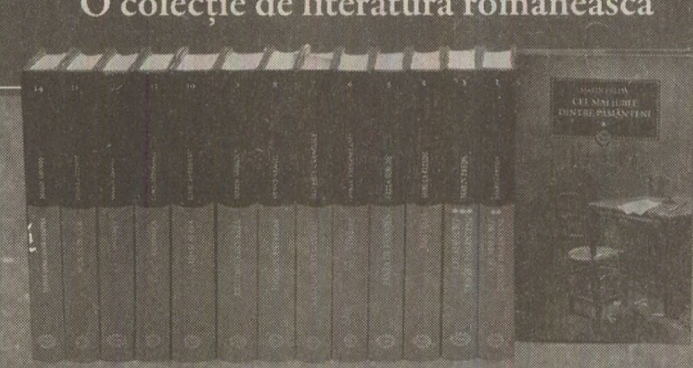
Bărbatul de aproximativ 30 de ani a spus mai târziu că se numește Constantin Panait și că este francez. Nu a oferit alte informații. Răspunzând la întrebări, Comăneci a spus că de mult timp avea ideea de a fugi din România, că plecarea ei nu are nici o legătură cu recente schimbări politice din Europa de Est, iar pentru moment nu a luat nici o hotărâre legată de viitorul ei.

InfoMina

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri,
numai cu **JURNALUL NAȚIONAL**
CEL MAI CITIT ZIAR DE CALITATE
www.jurnalul.ro

10^{,9} LEI

Cărțile se distribuie la chioscul sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

În România se intensifică rezistența față de regimul Ceaușescu

La 1 decembrie, la postul *Radio Europa Liberă* se vorbea despre disidența tinerilor intelectuali români, dintre care unii, precum poeta Mariana Marin, intraseră în greva foamei.

„Începem prin a consemna și noi că disidentă română profesoara Mariana Marin (din București) se găsește în continuare în greva foamei, pe care a început-o la 19 noiembrie. Doamna Mariana semnasese împreună cu Dan Petrescu, Doina Cornea și alții scrisoarea prin care se cerea ca Ceaușescu Nicolae să NU fie reales secretar general al partidului. Greva foamei a declarat-o în semn de protest față de tratamentul la care sunt supuși opoziții și disidenții regimului. Să mai consemnăm – am făcut și continuăm să o facem pe larg în alte programe – să consemnăm deci și noi faptul că strălucita gimnastă Nadia Comăneci s-a refugiat săptămâna aceasta din țară, trecând în Ungaria.

După cum ați aflat din nou, în aceste zile în care răsună alăunașă-nimuluitul socialism real trăiește evenimentele trezirii întru libertate și democrație, din nou la Paris s-a auzit glasul lui Eugen Ionescu cerând eliberare și pentru români. Monica Lovinescu va comenta această nouă luare de poziție a lui Eugen Ionescu și ne va reaminti de altele mai vechi. Nu se protestează numai în afara țării, dar – ceea ce e și mai important – se protestează între hotarele țării; în urmă cu câteva zile, una dintre cele mai remarcate poete din tânără generație, Mariana Marin, declarase greva foamei în semn de solidarizare cu alți protestatari, cu alți opoziți – acei care, cu prețul unor mari sacrificii, vorbesc în numele unui popor terorizat. În semn de solidarizare și de protest pentru felul în care înțelege regimul să deconsidere libertățile fundamentale – care sunt altfel înscrise în litera moartă a Constituției și sunt semnată mincinoasă a lui Ceaușescu pe tratatele internaționale. (...) Poeta Mariana Marin s-a solidarizat cu tinerii scriitori protestatari Dan Alexe și Liviu Cangeopol, printr-o scrisoare prezentată între timp prin intermediul postului de radio Vocea Americii și opiniei publice din România. Înțelegem că textul urmează să fie publicat și în revista de cultură Agora, editată în Statele Unite de Dorin Tudoran. Securitatea – suntem informați – a reacționat prompt, intervenind cu

duritate în viața personală a poetei Mariana Marin, supunând-o unor și-cane și gesturi de intimidare – ni s-a transmis – revoltătoare. (...)

Nu știm – telefoanele nu răspund – dacă Mariana Marin mai este în greva foamei. Telegrama de presă internațională spun că da. Protestul ei se alătură celui al lui Dan Petrescu, care pare a fi fost eliberat după mai multe zile de arestare. Acum, Dan Petrescu are același regim de izolare totală la domiciliu ca și Mircea Dinescu cărui i se interzice de mai multe luni să-și vadă prietenii, să circule neînsoțit de securiști vigilenți. Și Doina Cornea – suntem informați – a încetat greva foamei pe care o declarase pentru a se solidariza cu Dan Petrescu. Scriitorul ieșean a protestat față de mascarada realegerii lui Ceaușescu – și nu a fost singurul, i s-au alăturat și alții, între care în primul rând Doina Cornea, apoi scriitorii Mariana Marin, Liviu Antonesei, Luca Pitu, în ultimele zile Liviu Ioan Stoiciu, Petre Ilieșiu și Lilian Prager. Un astfel de gest nu îi poate fi iertat nici lui Dan Petrescu, nici celorlalți; pentru că ceea ce era, până nu de mult, o mascaradă mai mult sau mai puțin comună țărilor cărora trupele sovietice le-au impus un regim nedorit, mascarada congreselor de partid, a realegerilor și a parlamentelor formale, de câta timp nu mai e; în timp ce Ceaușescu își impunea voința unui congres care s-a mărginit să facă mișcări gimnastice și să plătească cu răgușeala atâtea privilegii, un congres înconjurat de trupe, o țară în stare de asediu, la Praga mascarada se prăbușea în fața voinței milioanele de oameni care ieșiseră în stradă pentru a cere libertate și democrație; partidul însuși, sub presiunea poporului, își dezavua conducerea antireformistă – cădea cenzura, cădea ideea nefastă a rolului conducător al partidului comunist – cad miturile totalitarismului peste tot în est, se prăbușesc în praful lipsei lor de semnificație. La Praga, un scriitor, Vaclav Havel, stă la masa tratativelor cu primul-ministru al Guvernului care îl intermișase cu numai câteva luni înainte – numele lui Havel se scandează alături de cel al lui Dubcek și în revista de cultură Agora, editată în Statele Unite de Dorin Tudoran. Securitatea – suntem informați – a reacționat prompt, intervenind cu

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română

SALUTĂRI DIN... BOTOȘANI!

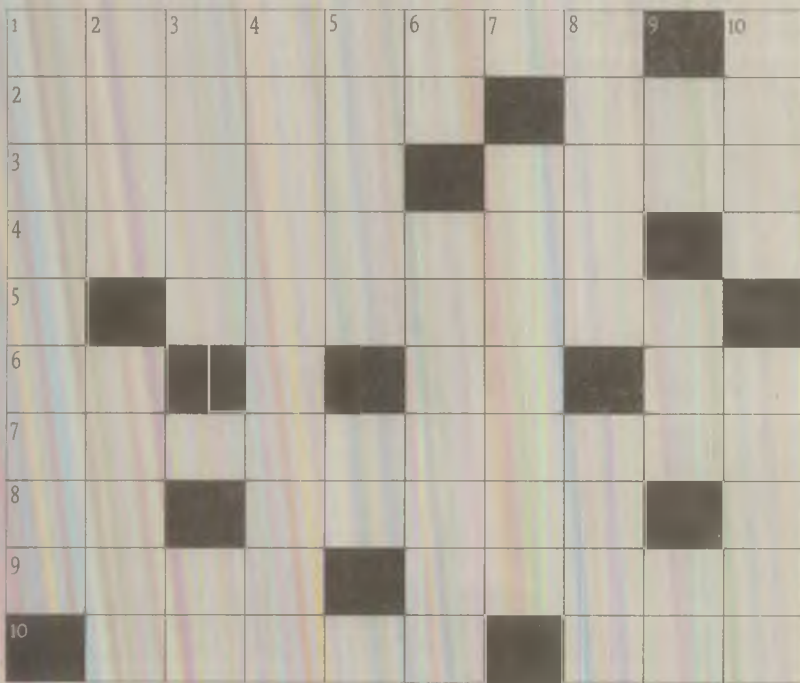

Ilustrată tipărită de Editura OSETCM și difuzată de Poșta Română

Felurite

ORIZONTAL: 1) Zi delectă pentru activitățile cultural-sportive. 2) Entuziast – La țesătură. 3) Diviziune de timp – Sunt folosiți în comerț. 4) Traseu. 5) Un mosor... alintat. 6) Veac – Miron Costin – Dânsa. 7) Referitor la știința navigației aeriene. 8) Tese! – Semețe. 9) Au concepții materialiste – Instrument de filetat. 10) Teren de sport – A brânză pământul.

VERTICAL: 1) Prima parte a zilei. 2) Alăturat – Obiect de îmbrăcăminte. 3) Puțin – Perele! 4) Ramură a medicinei care studiază rezistența organismului la diverse maladii. 5) Agendă – Pronume. 6) Iașul rutier – Cântec sentimental. 7) Mică ambarcațiune. 8) Asemenea – Stat. 9) Plantă tehnică – Monede – Dar. 10) Înștințare – Acră.

Informația Bucureștiului, 1989

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

FRANȚA SPRIJINEA UNIFICAREA GERMANIEI

Raportul Ambasadei României la Paris către Ministerul Afacerilor Externe

2 decembrie 1989, ora 12:00

Tovarășului Aurel Duma, ministru secretar de stat,
Tovarășului Dumitru Aninoiu, director,

Referitor: Poziția franceză față de declarația cancelarului Helmut Kohl privind planul său de reunificare a Germaniei.

1. Informăm că la 29 noiembrie, în cadrul Adunării Naționale, Roland Dumas, ministru de stat, ministrul Afacerilor Externe al Franței, răspunzând la o întrebare, a prezentat poziția Franței în legătură cu declarația cancelarului Helmut Kohl privind reunificarea Germaniei. Semnalăm aspectele mai semnificative:

Ca și până în prezent, ministrul francez a apreciat că nu este de conceput soluționarea problemei germanilor fără a face referință la evenimintele care au loc în Europa de Est. El a apreciat că „proiectul”, nu planul, cum a spus cancelarul Kohl, în zece puncte de reunificare a Germaniei merită „cea mai mare atenție” din partea Guvernului francez.

Roland Dumas a reiterat poziția franceză cunoscută că fiecare popor are dreptul să hotărască în legătură cu destinul său și că dorința de unire a germanilor este legitimă, adăugând că nu se poate trece peste acordul statelor (germane), dar cu atât mai mult nu se poate trece peste acordul statelor garante ale statului german.

A precizat, de asemenea, că nici o reunificare nu se va putea realiza decât pe cale democratică și pașnică. Roland Dumas a subliniat că Guvernul francez acordă o importanță esențială declarațiilor cancelarului Kohl, potrivit cărora procesul de reunificare germană trebuie să fie considerat în „cadru integrării europene”.

El și-a exprimat convingerea că, în cadrul Consiliului European care va avea loc la Strasbourg la 8-9 decembrie crt., R.F. Germania va face dovada atașamentului său față de „familia comunitară”, contribuind la înaintarea spre Uniunea Europeană prin sprijinirea deciziilor concrete în acest scop, indiferent că este vorba despre spațiul social sau despre Uniunea Economică și Monetară care vor fi dezbătute cu acest prilej.

Ministrul francez și-a exprimat în acest context speranța că „sub acest aspect, nu se pune problema pentru Republica Federală Germania să facă o alegere între comunitate și Republica Democrată Germană, dar că ea se bazează pe o comunitate tot mai pu-

Francois Mitterand și Helmut Kohl au susținut reunificarea Germaniei

FOTO: AFP/MEDIAFAX/Philippe Bouchon

termică, pentru a facilita relațiile sale cu cealaltă parte a națiunii germane”. Roland Dumas a subliniat dimensiunea internațională a problemei germane, dimensiune care a rezultat după al doilea război mondial, și că Franța este interesată să cunoască reacțiile țărilor cele mai direct interesate, așa cum de altfel este și Franța.

2. Tot referitor la problema germană și în legătură cu modul de soluționare a reunificării, președintele Francois Mitterand a repetat, în cadrul unui interviu acordat principalelor cotidiane sud-coreene, poziția franceză cunoscută privind „legimitatea aspirației germane la reunificare” și a precizat că „nu se teme de această eventualitate”. După părerea sa, „ea se va putea realiza numai pe cale pașnică și democratică, ceea ce ar presupune acordul statelor germane și al statelor garante ale statului german”. A adăugat că, pentru el, voința poporului german contează, deoarece a reținut că „toți conducătorii Republicii Federale Germania privesc viitorul în contextul construirii Europei”.

3. Se observă preocuparea și neliniștea pe care le provoacă Franței fiecare eveniment sau declarație care

converge spre reunificarea germană. Surprinsă de rapiditatea și neprevăzutul evenimentelor, Franța face eforturi să nu se opună în mod deschis unui vecin potențial foarte puternic. Declarațiile Moscovei în problema germană, după cum se afirmă în cercurile diplomatice, par să-i ușureze această sarcină. În mod indirect, dar constant, Franța se teme de realizarea unei Germanii mari, acționând pentru ancorarea Republicii Federale Germană în Uniunea Europeană, care ar urma să capete contur într-un termen cât mai scurt și de a cărei voință această țară ar fi obligată să țină seama. Se poate spune că, din luările de poziție ale comentatorilor politici, în schimbul poziției sale aparent concesiivă față de apropierea popoarelor germane, Franța dorește integrarea Republicii Federale Germane în comunitatea europeană. În cazul în care Germania Federală ar îngreuna sau chiar împiedica realizarea Uniunii Europene, Franța reamintește că puterile garante au un cuvânt de spus în problema germană.

4. Viața politică și diplomatică a Franței și cea ce Germaniei Federale pot fi considerate, de asemenea, în

competiție. După întâlnirea la nivel înalt sovieto-americană din Malta, Francois Mitterand va face o vizită la Kiev, la 6 decembrie a.c., pentru a discuta cu Mihail Gorbaciov, dar cancelarul Kohl se va întâlni cu președintele american, George Bush, la Bruxelles, la 3 decembrie, iar ministrul vest-german al Afacerilor Externe, Hasn Dietrich Genscher, va merge la Moscova la 4 și 5 decembrie a.c., devansând-l pe Mitterand.

De asemenea, președintele francez a convenit să efectueze o vizită în Republica Democrată Germană în perioada 20-22 decembrie a.c., pentru a fi primul șef de stat occidental care merge în această țară după congresul partidului. După fixarea datei vizitei președintelui francez, Kohl a stabilit să facă o vizită la Berlin înaintea congresului, deci, din nou înaintea lui Mitterand.

Petre Gigea

Document din volumul:
1989 – Principiul dominiului.
Prăbușirea regimurilor comuniste europene, Ediție de: Dumitru Preda și Mihai Relegan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 376-378

AICI RADIO EROPA LIBERĂ!

Pastorul Tokes, forțat să se mute

„Pastorul de etnie maghiară Laszlo Tokes este obligat să își părăsească locuința și congregația în termen de șase zile. Radio Budapesta, care citează surse neoficiale, spune că nu este nici o șansă ca hotărârea tribunalului să poată fi modificată. Potrivit unor informații recente, clericul român ar putea fi acuzat că profită de ajutoare alimentare. La radio s-a spus că, în urma condamnării, Tokes va fi mutat cu forța împreună cu soția sa, care este însărcinată, și cu copilul lor într-un loc necunoscut. Potrivit aceleiași surse, se pare că poliția secretă română (Securitatea) ar fi găsit la 20 octombrie niște ouă, banane, zahăr și magarină, dar și o notă a lui Tokes prin care acesta confirma că a primit câteva sute de lei.

Se mai spune că Tokes a fost interogată timp de cinci ore de oameni ai Securității care l-au amenințat că îl așteaptă 15 ani de închisoare.

Luna trecută, Ungaria a protestat formal față de tratamentul la care este supus Tokes, alertată de informațiile potrivit cărora acesta a fost bătut rău de bărbați neidentificați în casa sa din Timișoara, că telefonul i-a fost tăiat și că îi este interzis să-și întâlnească rudele.”

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română

Andrew MacKenzie, un călător britanic în RSR

Înainte de 1989, cele mai multe cărți inspirate de România tratau fie despre Dracula, fie despre Ceaușescu. Acestea din urmă erau mai ales biografii, scrise la comandă, pentru imbușățirea imaginii conducătorului PCR.

Prin urmare, avem puține mărturii sistematice, extinse despre România ultimului deceniu comunist văzută prin ochii unui străin. „Călătorie în România” de Andrew MacKenzie s-a vrut, în intenția declarată a autorului, o carte destinată turiștilor. Nu însă o carte realizată după modelul ghidurilor care dau liste de restaurante, de obiective turistice și prețuri, ci o carte care să îndemne la explorarea locurilor necunoscute și neatinse de turismul de agenție, de negăsit în reclamele turistice: o Românie secretă, „adevărată Românie”. Autorul britanic a vrut să reflecte traiul cotidian al oamenilor din aceste părți: cum muncesc, cum își petrec timpul liber, care le este nivelul de educație, cât câștigă și cum se roagă. Andrew MacKenzie nu era la prima carte despre România. Mai publicase și „Țara lui Dracula”, volum de factură istorică, apreciat inclusiv în România pentru acuratețea informației.

Documentarea pentru „Călătorie în România” s-a făcut fără opreliști, scria MacKenzie în prefață. I-a vizitat pe oameni la ei acasă, a mers în fabrici, școli, universități, la redactori-șefi ai ziarelor maghiare și germane, la întruniri religioase. I-a însoțit permanent și pretutindeni un translator (profesor român de engleză) și un sofer. Pentru bunăvoința regimului de la București britanicul avea și o explicație. Fusese perceput drept un autor obiectiv, care distinsese clar între personajul lui Bram Stoker și figura istorică a lui Vlad Dracul. În prefața cărții, MacKenzie mai susținea că nu a avut nici o clipă senzația că întâlnirile sale au fost regizate de autorități. În timpul vizitelor la o fabrică anume, mai spune el, se hotărâ pe moment ce voia să vadă. I s-a întâmplat uneori să aleagă anumite gazde, iar propriul etur i-a deschis în pijamale. Fapt care ar fi atestat autenticitatea experienței.

Despre România ca destinație turistică, MacKenzie a dat câteva repere interesante: sute de mii de turiști străini în anii '60, aproximativ opt milioane în 1981. Dintre aceștia, 80% proveneau din statele socialiste, iar restul din Vest. Dintre străini, cei mai mulți turiști erau germani și englezi.

Printre locurile vizitate de autor menționăm: Delta Dunării, unde insistă asupra aspectelor insolite legate de viața pescarilor și asupra atracțiilor naturale, orașul Constanța, de unde relatează episodul exotic al prânzului cu imamul, Bucureștiul și împrejurimile (o expoziție de cadouri

primite de președintele Ceaușescu de la conducătorii statelor pe care le-a vizitat, biserica Patriarhiei grav afectată de cutremure și aflată în plină restaurare, viața de noapte a Capitalei, prilej cu care a remarcat că multe restaurante erau prea scumpe pentru buzunarele românilor, cluburile cu programe ce se apropiuau de standardele internaționale, mormântul lui Vlad Dracul de la mănăstirea de la Snagov, bisericile de lemn din Maramureș, Sibiu, Clujul, Mănăstirile din Moldova, Oltenia și centrala de la Porțile de Fier.

Pentru cititorii occidentali, MacKenzie a relatat aspecte insolite ale vieții de zi cu zi: sacrificarea porcilor în preajma Crăciunului, o tradiție pentru români (prilej de a compătimi bietele creaturii), plăcerea cu care chelnerița Gina primea complimentele transmise prin interpret, generozitatea multora dintre gazdele sale, oameni simpli, anumite caractere, precum Ilie Harcă, a cărui tinerete nonconformistă și agitată a lăsat locul unei vieți așezate și confortabile.

Nu cunoaștem gradul de implicare al autorităților române în apariția volumului. Dar bănuim că a contrabalansat semnificativ imaginea negativă a României în Occident în anii '80. Redăm fragmente din această carte, apărută în Anglia, la Editura Robert Hale.

Eliza DUMITRESCU

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Întreprinderea de bere București, cu sediul în Calea Rahovei nr. 37, Sector 3, încadrează: diriginte șantier, inginer constructor, instalator, șef atelier bere-băuturi, șef birou CTC, șef serviciu investiții, economist, contabil, pictor executant, lăcătuș auto, cu condiții de revizie tehnică, inginer industrie alimentară.

Întreprinderea de Bunuri de Consum din Cauciuc Jilava, Sector Agricol Ilfov, încadrează de urgență mecanic locomotivă autorizat pentru circulație pe linie uzinală și linie curentă. Retribuția se face conform regulilor stabilite în grupa a V-a.

VÂNZĂRI

Vând Dacia Break 1310, zero km.
Vând Trabant 601.
Vând Trabant 601, motor și piese schimb rezervă. Aștept provincia.
Vând Dacia 1100 și televizor color nou.

Vând Videorecorder Național și televizor color Cromatic, siglat. Aștept provincia.

Vând în comuna Văretec, jud. Neamț, casă la curte cu livadă situată vizavi de Școala nr. 193.

Vând aparat filmat, proiecție film, proiecție diapozitive. Confecții damă 44, confecții feteți sub 12 ani și costum schi, încălțăminte 38.

tv 2 decembrie 1989

13:00 Telex

13:05 La sfârșit de săptămână
Muzică populară interpretată de: Florica Duma, Maria Crăciun, Mariana Stănescu. Valoarea muncii unite. Reportaj. Din cântecele Corului de copii al Radioteleviziunii. Dirijor Eugenia Văcărescu-Necula. Desene animate. Tineri interpreți: Angela Stoica, Constantin Bruj. Culori de decembrie. Versuri interpretate de Diana Gheorghian. La vioară Cristina Anghelescu. Din Fono-Filmoteca de aur. Cântonete de Florin Diaconescu. Telesport. Autograf pe portativ: Mircea Banicicu. Redactori coordonatori: Ana Potra, Ovidiu Dumitru

14:45 Săptămâna politică
15:00 Închiderea programului
19:00 Telemagazin. În fața noastră: marile forumuri ale comunistilor români!

19:20 E scris pe tricolor unire. Versuri patriotice, revoluționare
19:30 Telescience. 1918 la români. Documentele Unirii. Univers subteran. Bio-speologia. Cosmos. Materialitatea universului. Redactori: Cornelia Rădulescu, Ioan Ionel

20:00 Baladă pentru acest pământ. Spectacol folcloric. Redactor: Marioara Murărescu

20:50 Film artistic. Și asta va trece. Producție a studiourilor iugoslave. Premieră TV. Cu: Fabjan Sovagovic, Olivera Marcovic, Velimir Bata Zivojinovic, Branko Vidakovic, Bogdan Diklic, Milan Puzic, Nada Kasopic, Dusan Janicijevic, Branko Cvejic, Radina Zivkovic, Slavka Stimac, Jadranka Selec. Scenariul Abdulah Sidran. Regia Nenad Dizdarevic
22:20 Telemagazin
22:30 Închiderea programului

vremea

În țară, vremea a fost rece, cu cerul variabil, mai mult noros în estul țării. Temporar a nins pe alocuri în regiunile estice și cu totul izolat în rest. Vântul a suflat cu viteze până la 60-70 km/h, iar la munte, cu viteze de peste 100 km/h din sectorul nord-vestic. Temperaturile maxime au fost cuprinse între -7 și +1 grade. Temperaturile minime au fost între -16 și -6 grade. În București, temperaturile maxime au fost cuprinse între 0 și 2 grade, iar minimele, între -9 și -6 grade.

amintiri

